

1. ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΚΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 26/11/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 26/11/2023

Σελίδα: 21

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΓΝΩΜΗ

Του Παναγιώτη Τσάκωνα

Σχέσεις στη σκιά της Μέσης Ανατολής

Η επαναπροσέγγιση Ελλάδας και Τουρκίας που έφεραν οι καταστροφικοί σεισμοί στην Τουρκία δημιούργησαν ένα θετικό momentum που δεν άφησαν ανεκμετάλλευτο οι δύο χώρες. Αντίθετα, Ελλάδα και Τουρκία, εάν και για διαφορετικούς λόγους, επιχειρήσαν να χτίσουν πάνω στο νέο θετικό momentum έναν συγκεκριμένο «οδικό χάρτη» που περιελάμβανε την αναζωογόνηση της διαδικασίας των Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, την ενίσχυση των κεκτημένων της διμερούς θετικής ατζέντας μέσω της προσθήκης θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος (όπως η μεταναστευτική πρόκληση, η πολιτική προστασία και η αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών) και, κυρίως, τη δρομολόγηση ενός «αναβαθμισμένου» πολιτικού διαλόγου για τα ζητήματα «υψηλής πολιτικής» που αφορούν τις διαφορές τους. Και ενώ Ελλάδα και Τουρκία όδεσαν πάνω σε ένα νέο μονοπάτι σχετικής σταθερότητας, ήρθε ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή. Για τον πρόεδρο Ερντογάν το νέο μέτωπο πολεμικής αντιπαράθεσης αναπτυσσόταν στο άμεσο περιβάλλον της Τουρκίας, στο οποίο η Τουρκία είχε υποχρέωση να έχει όχι μόνο δυναμική παρουσία αλλά και πρωτεύοντα ρόλο.

Αναγκαία συνθήκη για την ανάπτυξη αυτού του ρόλου η εμφάνιση της Τουρκίας ως προστάτιδας των κατατρεγμένων μουσουλμάνων και υποχρεωτική συνέπεια αυτού του ρόλου ο αντιαμερικανισμός στον λόγο του τούρκου προέδρου, η σύγκρουση με τη Δύση και το ενδεχόμενο εκτροχιασμού των αμερικανοτουρκικών σχέσεων. Καθώς μαζί με τη συνεχώς εντεινόμενη πολεμική αντιπαράθεση στη Μέση Ανατολή με χιλιάδες νεκρούς βρίσκεται σε εξέλιξη και ο ελληνοτουρκικός διάλογος, η Αθήνα ανησυχεί για το κατά πόσον οι ευρύτερες –εκπεφρασμένες– επιδιώξεις του τούρκου προέδρου για την ανάπτυξη ηγετικού ρόλου στα τεκταινόμενα στη Μέση Ανατολή μπορεί να επιπρεάσουν αρνητικά τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, ειδικά όσον αφορά την προγραμματισμένη συνάντηση Μπιστοτάκη -Ερντογάν στις 7 Δεκεμβρίου στην Αθήνα στο πλαίσιο του Ανώτατου Συμβουλίου Συνεργασίας Ελλάδας - Τουρκίας.

Οι μεγαλεπήβολοι στόχοι του κ. Ερντογάν μπορεί να τον καθιστούν ικανό για (κυρίως ρητορικού χαρακτήρα) «μεγάλες ρήξεις» με τις Ηνωμένες Πολιτείες ή πιο πρόσφατα με τη Γερμανία αλλά δεν τον παρασύρουν σε απομάκρυνση από τη σταθερά χρήσιμη επιλογή του να «διαμερισματοποιεί» τους στόχους της εξωτερικής του πολιτικής. Αντιλαμβάνεται με άλλα λόγια –αν και συχνά μπερδεύει τη σκιά του με το πραγματικό του μπίο– ότι οι πολιτικές του επιλογές χρειάζονται μια υποτυπώδη νομιμοποίηση. Την έλλειψή της βιώνει στη Μέση Ανατολή από την επιφυλακτική, αν όχι αρνητική στάση των αραβικών κρατών όσον αφορά την ανάληψη ρόλου ως «αξιόπιστου μεσολαβητή» στη σύγκρουση Χαμάς - Ισραήλ σήμερα αλλά και ως εγγυητή ασφάλειας την επομένη του πολέμου. Η Τουρκία βρίσκεται μαζί με την Ελλάδα στο μέσον ενός τριγώνου αστάθειας που ορίζουν τόσο «παγωμένες» όσο και ενεργές συγκρούσεις, στον Καύκασο, στην Ουκρανία και πρόσφατα στη Μέση Ανατολή. Ανεξαρτήτως των επιτυχημένων ή αποτυχημένων επιλογών της Τουρκίας σε σχέση με αυτά τα μέτωπα, η ανατροπή της δρομολογημένης ελληνοτουρκικής προσέγγισης και το άνοιγμα ενός ακόμα μετώπου με την Ελλάδα χωρίς να κομίζει κάποιο απτό όφελος στον τούρκο πρόεδρο δημιουργεί και πρόσθετες επιβαρύνσεις και κατά συνέπεια δεν αποτελεί ορθολογική επιλογή.

Πολύ περισσότερο η ανατροπή των όποιων μέχρι τώρα κερτημένων δεν πρέπει να αποτελεί επιλογή για την Ελλάδα, για παράδειγμα μέσω του παγώματος της εξελισσόμενης πολιτικής συνεργασίας. Για την Ελλάδα πρέπει, αντίθετα, να συνεχίσει να αποτελεί προτεραιότητα η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αύξηση των θεσμικών δεσμεύσεων και αντιβάρων στην Τουρκία. Και τούτο επιτυγχάνεται μέσω της ενίσχυσης της διαδικασίας των Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, καθώς και μέσω της ενσωμάτωσης των όποιων συγκλίσεων έχουν επιτευχθεί σε διάφορους τομείς της διμερούς «θετικής ατζέντας» στις συμφωνίες που θα υπογραφούν στο πλαίσιο του Ανώτατου Συμβουλίου Συνεργασίας ώστε η συνάντηση στην Αθήνα να αποτελέσει λόγο για εντατικοποίηση της πολιτικής συνεργασίας αντί για διακινδύνευσή της.

Ο κ. Παναγιώτης Τσάκωνας είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και επικεφαλής του Προγράμματος Ασφάλειας και Εξωτερικής Πολιτικής στο [ELIAMEP](http://www.eliamep.gr).